

OSNOVE LEPEGA PETJA

Drža, dihanje, artikulacija soglasnikov, oblikovanje vokalov

GLASBA – ZVOK – AKUSTIKA

Akustika kot del fizike preučuje zvok. Zvočni pojavi so ton, šum, zven. Lastnosti tona so višina, jakost, trajanje in barva, ki je odvisno od delnih ali alikvotnih tonov.

Omejenost človekovih slušnih zaznav: infrazvok < 16 Hz, ultrazvok > 20000 Hz. Decibel je merilo za jakost.

Komorni ton – A₁ 440 Hz (za uglaševanje in intoniranje). Slušna higiena je skrb za zdrav sluh, zvočna ekologija je skrb za okolje.

IZRAZNA SREDSTVA GLASBE

Ritem (z notnimi vrednostmi), **metrum ali takt, tempo** (s številkami), **agogika, melodija** (z notami na notnem črtovju), **dinamika** (z italijanskimi oznakami), **harmonija** (z akordi).

Oznake za dinamiko: **piano** (p) – tiho, **forte** (f) – glasno

Oznake za tempo: **largo** – široko, **andante** – lahno,

moderato – zmerno, **allegro** – hitro, **presto** – zelo hitro

GLASBILA

Glede na način igranja: pihala, trobila, godala, tolkala, brenkala, glasbila s tipkami

Glede na to, kaj pri glasbilu zveni: **aerofoni** (pihala, trobila, orgle, harmonika, človeški glas),

membranofoni (bobni), **idiofoni** (ritmična in melodična tolkala), **kordofoni** (godala, brenkala, čembalo, klavir), **elektrofoni**.

SIMFONIČNI ORKESTER

Je največja instrumentalna zasedba.

GLASBENE ZASEDBE

Instrumentalne: **solist, duet** (2 enaki glasbili)/**duo** (2 različni glasbili), **tercet** (3 enaka glasbila)/**trio** (3 različna glasbila), **kvartet, kvintet, sextet, septet, oktet, nonet, komorni orkester** (od 10-20 izv.), **orkester** (nad 20 izv.)

Vokalne: **solist, duet, tercet, kvartet, kvintet, sextet, septet, oktet, nonet, komorni zbor** (10-20 izv.), **zbor** (nad 20 izv.)

PEVSKI GLASOVI

Ženski: sopran, mezzosopran, alt

Moški: tenor, bariton, bas

Operno petje ali **bel canto**, arija-solistični spev z instrumentalno spremljavo, **samospev**-skladba za pevski glas in solistični instrument, **rekviem** - maša za umrle (zelo dolgo)

ZBOROVSKÉ ZASEDBE

Pred mutacijo: **otroški zbor** (I., II. glas), **mladinski zbor**, **deški zbor** (I., II., III. glas)

Po mutaciji: **ženski zbor** (sopran, alt), **deklški zbor** (sopran, alt), **moški zbor** (tenor, bas), **fantovski zbor** (tenor, bas), **mešani (mladinski) zbor** (sopran, alt, tenor, bas)

LJUDSKA GLASBA

LJUDSKA	UMETNA
Odseva življenje ljudstva	Odseva življenje vladajočih slojev
Last vseh, avtorstvo ni pomembno	Izraz posameznega ustvarjalca
Ustvari jo nadarjen, nešolan posameznik	Ustvari jo šolan glasbenik
Širi se po ustnem izročilu	Širi se preko notnega zapisa
Glasbeno oblikovanje je preprosto	Glasbeno oblikovanje je zahtevno
Lahko posnema umetno	Prevzema iz ljudske glasbe (priredbé)

Značilnosti ljudskega petja: nešolani pevci in pevke, petje je praviloma glasno, pevci pejejo večinoma zase, najprej začne peti eden, drugi pa se mu pridružijo, pejejo brez zborovodje, petje je večglasno.

Slovenska ljudska glasbila: idiofoni-činele, cepci, klopotec, zvonovi in zvonci, ropotulje, kraguljčki, raglja, drumlica, membranofoni-boben, lončeni bas, nunalca/glavnik, brenkala-citre, cimbale, tamburica, violinske, godala-gosli, viola, leseni bas, aerofoni-orglice, harmonika, troblja, bombardon, trstenke.

Godčevski sestavi: prekmurska banda, rezijanska godca.

Slovenski ljudski plesi: čindara, rezijanski ples, abraham, polka, zibenšrit, štajeriš, mutavo kolo, adlešičko kolo, viniško kolo, metliško kolo, črnomaljsko kolo.

GNI-glasbeno narodopisni inštitut v okviru SAZU.

Etnomuzikologija-preučuje ljudsko glasbo.

Ljudske pesmi: Dajte, dajte, Da hora ta Škarbinina, Da hora ta Banorina, Polje, kdo bo tebe ljubil, Kaj ti je deklica, Oj, Triglav, moj dom, Kje so moje rožice, Tam dol na ravnem polju, Nocoj pa, oh, nocoj, Adijo, pa zdrava ostani, Al' me boš kaj rada 'mela, Dekle je po vodo šla, Regiment po cesti gre, Je pa davi slan'ca padla, Sijaj, sijaj sončece, Če študent na rajžo gre, Šmentana muha, Počiva jezero v tihoti.